

Vũ Anh Khanh: Một bài thơ sống mãi với đời

Lê Ngọc Trác

Trong công việc sáng tác thơ văn, có nhiều khi giống như công việc đồng áng của người nông dân. Có người cày sâu cuốc bẫm suốt cuộc đời, mới thu hoạch. Cũng có người chỉ gieo một mùa mà đã bội thu. Trong văn chương cũng vậy, có một số ít nhà thơ thành công và thành danh chỉ với một vài bài thơ (Dĩ nhiên sự thành công của số ít nhà thơ trong trường hợp này, còn phải kể đến tài năng, chất lượng nghệ thuật tác phẩm, bối cảnh xã hội, sự yêu thích và cảm nhận của người yêu thơ). Vũ Anh Khanh là một trong những trường hợp hiếm hoi ấy, với bài "*Tha La xóm đạo*".

Vũ Anh Khanh là bút danh của Võ Văn Khanh. Ông sinh năm 1926 tại Mũi Né thuộc thành phố Phan Thiết tỉnh Bình Thuận, qua đời vào năm 1956. Trong giai đoạn từ năm 1945 đến năm 1950, Vũ Anh Khanh là một cây bút chuyên viết truyện ngắn và tiểu thuyết. Tác phẩm của ông gồm truyện dài: *Nửa bờ xương khô* (2 tập – Tân VN, Sài Gòn, 1949), *Bạc xú lìn* (Tiếng Chuông – 1949), *Cây ná trắc* (Tân VN, Sài Gòn, 1947), truyện ngắn có: *Ngũ Tử Tư* (Tân VN, Sài Gòn, 1949), *Đằm ô rô* (Tiếng Chuông – 1949), *Sông máu* (Tiếng Chuông, Sài Gòn, 1949), *Bên kia sông* (Tân VN, Sài Gòn, 1949). Tác phẩm của Vũ Anh Khanh có giá trị, tiêu biểu cho dòng văn chương thời kỳ kháng Pháp ở Nam Bộ. Nhưng, dường như nhiều người chỉ nhớ đến Vũ Anh Khanh với bài thơ *Tha La xóm đạo*:

"*Đây Tha La xóm đạo,
Có trái ngọt, cây lành.
Tôi về thăm một đạo,
Giữa mùa nắng vàng hanh,
Ngậm ngùi, Tha La bảo:
- Đây rừng xanh, rừng xanh,
Bụi đùn quanh ngõ vắng,
Khói đùn quanh nóc tranh,
Gió đùn quanh mây trắng,
Và lửa loạn xây thành.
Viễn khách ơi! Hãy dừng chân cho hỏi
Nắng hạ vàng ngàn hoa gạo rưng rưng*

*Đây Tha La một xóm đạo ven rừng.
Có trái ngọt, cây lành im bóng lá,
Con đường đỏ bụi phủ mờ gót lạ
Ngày êm êm lòng viễn khách bơ vơ!
Về chi đây! Khách hỡi! Có ai chờ?
Ai đưa đón?
Xin thưa, tôi lạc bước!
Không là duyên, không là bèo kiếp trước,
Không có ai chờ, đưa đón tôi đâu!
Rời quạnh hiu, khách lặng lẽ cúi đầu,
Tìm hoa rụng lạc loài trên vệ cỏ.
Nghìn cánh hoa bay ngẩn ngơ trong gió
Gạo rưng rưng, nghìn hoa máu rưng rưng.
Nhìn hoa rơi, lòng khách bỗng băng khuâng
Tha La hỏi: - Khách buồn nơi đây vắng?
- Không, tôi buồn vì mây trời đầy trắng!
- Và khách buồn vì tiếng gió đang hờn?
Khách nhẹ cười, nghe gió nổi từng cơn.
Gió vun vút, gió rợn rùng, gió rít,
Bỗng đâu đây vắng véo von tiếng địch:
- Thôi hết rồi! Còn chi nữa Tha La!
Bao người đi thề chẳng trở lại nhà
Nay đã chết giữa chiến trường ly loạn!
Tiếng địch càng cao, não nùng ai oán
Buồn trưa trưa, lầy lắt buồn trưa trưa
Buồn xưa xưa, ngầy ngất buồn xưa xưa
Lòng viễn khách bỗng dựng tê tái lạnh
Khách rùng mình, ngẩn ngơ người hiu quạnh
- Thôi hết rồi! Còn chi nữa Tha La!
Đây mệnh mông xóm đạo với rừng già
Nắng lỏ đỏ rụng trên đầu viễn khách.
Khách bước nhẹ theo con đường đỏ quạch.
Gặp cụ già đang ngắm gió băng khuâng
Đang đón mây xa... Khách bỗng ngại ngần:
- Kính thưa cụ, vì sao Tha La vắng?
Cụ ngạo nghễ cười rưng rưng râu trắng,
Nhẹ bảo chàng: "Em chẳng biết gì ư?
Bao năm qua khói loạn phủ mặt mù!
Người nước Việt ra đi vì nước Việt
Tha La vắng vì Tha La đã biết,
Thương giống nòi, đau đất nước làm than".
Trời xa xanh, mây trắng nghẹn ngàn hàng
Ngày hiu quạnh. Ờ... ờ... hơ... Tiếng hát,
Buồn như gió lượn, lạnh dài đôi khúc nhạc.
Tiếng hát rằng:
Tha La hận quốc thù,
Tha La buồn tiếng kiếm.
Não nùng chưa! Tha La nguyện hy sinh
Ờ... ờ... hơ... Có một đám chiêm lành
Quy cạnh Chúa một chiều xưa lửa dậy*

Quỳ cạnh Chúa, đấm chiên lành run rẩy:
- Lạy đức Thánh Cha!
Lạy đức Thánh Mẹ!
Lạy đức Thánh Thần
Chúng con xin về cõi tục để làm dân...
Rồi... cỡi trả áo tu,
Rồi... xếp kinh cầu nguyện
Rồi... nhẹ bước trở về trần...
Viễn khách ơi! Viễn khách ơi!
Người hãy ngừng chân,
Nghe Tha La kể, nhưng mà thôi khách nhé!
Đất đã chuyển rung lòng bao thế hệ
Trời Tha La vẫn vũ đấm mây tang,
Vui gì đâu mà tâm sự?
Buồn làm chi cho bề bàng!
Ờ... ơ... hơ... Ờ... ơ... hơ... Tiếng hát;
Rung làm lạnh, ngân trầm đôi khúc nhạc,
Buồn tênh hênh, náo lòng lăm khách ơi!
Tha La thương người viễn khách quá đi thôi!

Khách ngoảnh mặt nghẹn ngào trông nắng đổ
Nghe gió thổi như trùng dương sóng vỗ
Lá rừng cao vàng rụng lá rừng bay...
Giờ khách đi. Tha La nhắn câu này:
- Khi hết giặc, khách hãy về thăm nhé!
Hãy về thăm xóm đạo
Có trái ngọt cây lành
Tha La dăng ngàn hoa gạo
Và suối mát rừng xanh
Xem đấm chiên hiền thương áo trắng
Nghe trời đổi gió nhớ quanh quanh..."

Vũ Anh Khanh viết bài thơ *Tha La xóm đạo* vào năm 1950, sau ngày ông đến thăm Tha La.

Tha La là một làng thuộc xã An Hòa, huyện Trảng Bàng, tỉnh Tây Ninh. Đây là một xứ đạo Thiên Chúa đã có từ lâu đời trên đất Tây Ninh. Nơi đây có một ngôi nhà thờ được xây dựng từ những năm đầu thế kỷ 20. Và, là một làng quê hiền hòa, thơ mộng. Trong kháng chiến chống Pháp, người dân xóm đạo Tha La đã cùng đất nước đứng lên chống giặc ngoại xâm. Như nhiều làng quê khác trên đất nước thân yêu, Tha La cũng bị điều tàn dưới gót giày của quân Pháp xâm lược. Bài thơ Tha La là một câu chuyện kể về xóm đạo trong thời khói lửa chiến tranh. Lời thơ dung dị, gần gũi. Nhịp điệu của bài thơ nhẹ nhàng như lời tâm tình đã lay động tâm hồn bao người. Bài thơ vừa ra đời lập tức gây tiếng vang, được đông đảo người yêu thơ cũng như nhân dân đón nhận với tất cả yêu

mến. Trước năm 1975, nhạc sĩ Dũng Chinh đã phổ nhạc bài thơ *Tha La xóm đạo*. Nhạc sĩ Sơn Thảo cũng phổ bài thơ thành ca khúc *Hận Tha La*. Viễn Châu, một soạn giả cải lương nổi tiếng cũng đã mượn ý và lời bài thơ của Vũ Anh Khanh để viết tình khúc tân cổ giao duyên *Tha La xóm đạo*. Thành công của những ca khúc, tình khúc phổ từ bài thơ đã tạo cho bài thơ *Tha La xóm đạo* ngày càng bay bổng, vang xa, lan tỏa rộng hơn.

Từ khi ra đời đến hôm nay, bài thơ *Tha La xóm đạo* đã được gần 60 năm. Qua thời gian, bài thơ còn đọng mãi trong lòng người yêu thơ và sống mãi với đời./.

Tài liệu tham khảo:

- Địa chí tỉnh Bình Thuận

- Văn chương Nam Bộ và cuộc kháng chiến chống Pháp (Nguyễn Văn Sâm)

- Vũ Anh Khanh (Hồ Đình – 2007)

1/2010

Nguồn: <http://vanchuongviet.org/>